

PRESBITER

ÁLDOTT
KARÁCSONYT
ÉS BÉKÉS
ÚJÉVET
TESTVÉREINKNEK!

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

III. évfolyam 6. szám

BUDAPEST

1994. november–december

Az ige testté lett és lakozék miközöttünk

Ez a rövidke frás nem elmélkedés lesz és nem is igemagyarázat, hanem egyszerűen vallomás. Vallomás és emlékezés arról a karácsonyi csodáról, melyet évről-évre folyamatosan és december jöttével kiemelkedően is átéltem és ma is megtapasztalhatok.

Mivel egész életemet jelentősen világi környezetben töltöttem és távolról sem egyházi légkör vett körül, különösen éreztem karácsony áldott, titkos erőinek sugárzó melegét, munkatársi kapcsolatainkat is gyógyító-gazdagító ajándékát.

„Jön a Karácsony!” sóhajtotta ismételtelen december táján valaki az Avas Szálló halljában – s a hang lehetett bár színtelen és kopott, lassan terjedni kezdett, hullámokat vert és újabb felismeréseket csalt elő. Először még hinni sem akartuk, hogy már újból jön, hogy így rohan az év, az élet, de a kis pincértanulók szeme-mosolya megerősítette a szavakat, a zenészek is ráhangolódtak, s végül hősi bátorsággal a szolgálatos utcai rendőr és a vállalati funkcionárius is megállapította: „Jön a Karácsony!”

És a Karácsony valóban jött. Egyre bátrabban, egyre érezhetőbben. Voltak mindig nagyon okosak, akik tudni vélték, hogy azért jön, mert a hagyomány még fenntartja, mert az öregek őrzik, mert a gyermekeket vonzza a fény és az ajándék, mert az emberi szív szeretni vágyik, s mert ezt az egész ünnepet jól kigondolták évezredekkel ezelőtt.

De a Karácsonyt nem zavarta és nem állította meg sem a korszakok, sem az emberi szív és gondolat sötét-

sége, sem tankönyvek, könyvtárak és akadémiák bölcsességei. Nem a háborúk borzalmainak valósága, sem a Téli-lapó és fenyőfák ünnepének meseje. A Karácsony jött, s felfoghatatlan csodájával és erejével maga mögé utasította Augustus császárt, s azóta mind a császárokat és egész titkos, vagy tudományos rendszerüket, államrendeket és birodalmakat, ideológiáinkat, sőt rossz prédikációinkat és kihűlt szívfűnket is.

Az istálló a menny szülőszobája lett és egy gyermek sírására angyali karok adtak választ, mert benne az Ige lett testté.

Ő van hát minden válaszádsunk mögött és „mindeneknek túlján”, törékeny-gyengécske, de gyermeki visszhangunk útján olykor a vendéglátás terneibe is betörték ezek a fény sugarak. Nagy izgalommal készítettük egymásnak az apró ajándékokat s a közösség egy-egy nehezen elviselhető tagjára külön is gondoltam. „Nekem is? – Ez lehetetlen!” – szakadt fel olykor az őszinte beismerés társunkból. S ez teljesen megfelelt annak, ami az én szívből is felszállt Isten felé: „énértem is testté lett?, ez lehetetlen!”

A Karácsony egyszerre kopogtatott egy kicsi istálló szöglete után és kért kozmikus mennyei teret magának. Így teljesen természetes, hogy a családi fészek melegéből, vagy helyett, kicsi koromtól kezdve – kántáló csapattal – Karácsony engem, minket is a terekre és az utcákra vitt. S azután legalább tíz évvel a nagy változások előtt utca-, és cigánygyerekekkel újból elindultunk – majd a szülők is csatlakoztak, s haj-

nalig róttuk a várost, talán egyetlen kántáló csoportként.

Ez a nép nem akarja gyermektelen családokkal kiirtani magát, a „kórus” gyorsan jó fülű és hangú nemzedékekkel szaporodott, s ma már az egyházkerület mikrobuszán, Karácsony éjszakáján – a megengedett létszámot messze meghaladóan – három nemzedék éneklő együtt az ősi éneket is: „Csordapásztorok, midőn Betlehemben...”

Még kánikula volt, de az apróságok már „gyakoroltak”, s ha megláttak, faggatni kezdtek: „Mikor megyünk már kántálni?”

Persze a négy-ötévesek késő éjszákára még eltörődnek, de az öröm és emlék frissen él bennük egész évben s talán majd egész életükben.

Te most mosolyogsz és azt gondold: „gyermekvilág”. Az erős angyalok, az apostolok – Pál és Silás –, énekszerző és éneklő reformátoraink, a zsoltáros gályarabok is „gyermekvilág” voltak? Remélem, a mi felnőtségekünk nem abban áll, hogy vakmerően és szentségtelenül is ki merjük ejteni az Ő nevét?!

Mennyi titok és végzés van emögött is: „és lakozék miközöttünk”. Nem csupán látogatóba jött. És bár az övéi nem fogadták be, nem fordult vissza azonnal. Megismerni csak lakva lehet egymást, s Ő azt akarta, hogy megismerjük Őt. „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek Téged, az egyedül igaz Istent, s akit elküldtél a Jézus Krisztust” – halljuk tőle magától.

(Folytatás az 1. oldalról)

Személyében és szolgálataiban keresztül királyok és helytartók elé állt, beköltözött a börtönökbe, a kórházakba, a betegek-éhezők-ruhátlanok életébe és élethelyzetébe, a kultúrpalotákba, az egyetemekre, a Gulágokra és a deportáltak szerelvényeibe, de az evangélicizáció sportcsarnokaiba is. Csendesesen kopogtatva kér szállást, de ha elérkezettnek látja az időt egy világbirodalmat is térdre kényszerít, hogy ígéretét beváltsa: az Evangélium a föld végső határáig hirdetik, mielőtt újra visszajönne. S még mielőtt minden szem meglátja Őt – mint a villámást keletől nyugatig – az övét már itt is megajándékozza az Ő isteni voltának fényével: „és mi láttuk az Ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét”. Akik itt nem vették észre, azokkal is lesz személyes találkozása.

Ha szemünk és szívdünk el is homályosulna, hányszor ráismerhetünk a hirdetett Igében, a kenyér megtörésében, a közösségben s Lelke munkájában, s ahogyan életünket, otthonunkat, családjunkat átformálta, s tervébe bevont. Hadd kérdezzem hát meg: még mindig zavarban vagy-e Karácsony este, drága öreg szüleid régi imakönyve vagy újonnan vett Bibliád után nyúlni és a Lukács evangéliuma második részét elolvastva együtt énekelni a családdal: „Krisztus urunknak áldott születésén?”

Egy neves dalköltőtől és muzsikustól, dr. Dobos Attilától – különös körülmények között – kaptam régebben egy baráti kör számára készített hangkasszettát. Akkor még nem tudtam, hogy drága Dobos Károly bácsink unokaöccsével ismerkedtem meg. A Karácsonyi dal az édesapára emlékezik, aki „felolvasta nekünk a Bibliát s mi énekelünk...” s végül így zárul a dal:

„Ne szégyelld hát, hogy neked is
van szíved
Ember vagy te is, én is az vagyok
csupán –
Hát énekeljük...”

Ne szégyelld hát, hanem légy boldog, hogy a Karácsony öröme téged és családodat is betöltötte, olvasd föl hát az Igét és énekeljétek, énekeljünk: hiszen „Az Ige testté lett!”

Szabó Dániel

Gyülekezeti kisszótár

ATYA

Az európai nyelvek többségében más-más kifejezés vagy eltérő írásmód jelöli az atya és az apa szó jelentésértelmezés közötti különbséget. Az élő nyelvek közül kivételt talán csak a német képez, ahol mindkét esetben a megfelelője: der Vater. Arám nyelven – és görögül az Újszövetségben – az Abba, latinul a pater szó ismert mindkét értelemben.

Magyarul külön meghatározás érzékelteti a jelentésbeli eltérést, habár archaikus és népnyelvi használatban még ma is a köznapi értelemben vett apa helyett atya szó használatos. Képzett formái – atyafi(ság), atyámfia – ma is elterjedtek. Az atyáskodó kifejezés pejoratív értelmű, indokolatlan gyámolítást takar. Újabban ismét használatos a honatya elnevezés is.

Jól ismert kifejezések az atyai áldás, atyai szeretet. Mindkettő az eredetileg Istentől felénk irányuló, de már apáinkra is kivetített jóság, szeretet megjelenítése a hétköznapi nyelvben.

A görögkeleti és a katolikus egyházban az előjárókat is atyának szólítják, pl.: szent- atya, tisztelendő atya. A vallásos irodalomban, az egyházi nyelvvezetésben és a csodálkozás megnyilvánulásaként az Atyaistent – a világ teremtetőjét értjük alatta.

Az atya elsődleges jelentése: ősz, előki; azontúl mindig gondviselő, gondoskodó, velünk töredő értelmezést nyer.

Az Atya a szentháromság első személye, amit a Fiú és a Szentlélek tesz teljessé. Az Ószövetség könyveiben az atya általában a vér szerinti apát jelenti. Atyáink Istenének nevezik az Urat. Kivételt az Ézs 63,16 képez „Uram, te vagy a mi atyánk”, ami már egyértelműen Isten atyai mivoltára utal. Más vetületben nyer értelmet az atya pl. a Jer 31,9 versében: „Mert atyja vagyok Izraelnek”.

A lényeges változás az Újszövetségben található, ahol először Jézus Krisztus nevezi fiúsága tudatában Abbának, „atyám”-nak az Urat. Ettől kezdve, és a keresztyénség térhódításával rohamosan terjed használat. Ma már teljes természetességgel nevezük mi is az Urat mennyei atyánknak, ami így, első személyben hozzátartozásunkat érzékelteti.

Leggyakrabban Isten megszólításakor imáinkban, fohászainkban használjuk a kifejezést, és pedig mindig befogadólag, első személyben – atyám, atyánk.

Isten – az Atya gyermekei vagyunk –, s ez bizalmas kapcsolatot feltételez. Existenciális félelmeink vagy gyermekeink iránti aggodalmaink közepette különös jelentőséggel bír, hogy bizalommal fordulhatunk Atyánk felé. Bátorítást ad, ha hittel, bizakodással tudjuk atyánknak nevezni.

Befejezésül álljon itt – modern fordításban – Krisztustól tanult imádságunk, a Mi Atyánk, amely hűen ábrázolja bensőséges, őszinte gyermeki kapcsolatunkat az Úrral: Mennyei Atyánk!

Legyen megszentelt a neved. Jöjjön el országod, legyen meg akaratom, amint a mennyben, úgy a földön is. A mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma. Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. Ne hagyjál kísérteni bennünket, helyette szabadíts meg a gyarlóságtól, mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.

Winter Silvia

Elgondolkoztató mondások

Isten józanul szeret minket,
semmiképpen sem közömbösen.

Akinek Isten számára nincs ideje,
elköttyavetyéli azt.

Isten szeretetből leplez le minket,
nem akar megszégyeníteni;
mint ahogy az édesanya beteg gyermekét
óvatosan vetkőzteti és ágyba fekteti,

Isten számára akkor vagy a legfontosabb,
amikor legjobban segítségre szorulsz.

Nem lehet eltitkolt bűnökkel élni,
ha Isten titkait szeretnénk megérteni.

Az imádsághoz bátorság kell,
a kívánsáshoz csupán fantázia.

Az igazság meggyőző, nemcsak áthangol.

KI NEKEM JÉZUS?

Az *életem Mestere*. Ebben a Mester szóban – úgy érzem – egészen kifejeztem azt a vonatkozást, amit én érzek Jézus és magam között. Mesterem, aki az élet nagy, örök igazságaira oktat. Azokra az elvülhetetlen igazságokra, – amelyekből mindenkor táplálékát szívhatja az én boldogságom. Mert igazságai bármilyen nagy koncepcióiak, az élet legapróbb, legenyébb eseteire is vonatkoztathatók, ebben különböznek részben az emberi igazságoktól, amelyek alól „mindig van kivétel”, ezért nyújtanak mindenkor táplálékot tehát. S hogy a boldogságomra nézve milyen elhatározó és milyen egyedülálló érték ez a táplálék, azt az alábbiakban mondom el:

„A földi boldogság első feltétele a lelki harmónia.” – Ezt írta egyik legkedvesebb tanárom az emlékkönyvembe. Azóta figyelem ennek az igazságnak a beigazolódságát az életemben. Valóban így van ez, csak akkor vagyok igazán boldog, amikor harmóniát érzek az életemben. A harmóniát természetesen – mint a zenében is – sok összetevő szüli. Munka, öröm, bánat, küzdelem, gondolkodás, – és mindenféle életmegnyilvánulásunk szerepet játszik a harmónia létrejöttében, vagy megakadályozásában. Ezeket az apró harmóniá-részeket kell tehát megvizsgálnunk, hogy lesznek helyes eszközeivé boldogságunknak.

Azt írtam az előbb, hogy a Mester szó egészen megmagyarázza Krisztus kilétét a számomra. Talán mégsem teljesen. Mert a Mester fogalmában nincs benne szükség szerűen a barát. Márpedig Ő az is.

Hosszú idő kellett, amíg ezt megérezhettem. Ezekelőtt 3 évvel írtam Krisztusról: „Tebenned földre szállott az Ég, a bemozolhatatlan Tisztaság, az egész világot átölelő szeretet, az áldásait minden kire árasztó Önzetlenség. Tebenned és Te általad nyilatkozott meg e mulandó világban a Végtelenség. – Minden eszményképem Benned összpontosul, Te soha el nem múló, örök Eszménység!” – És akkor csakugyan csak mint Eszmény lebegett előttem megközelíthetetlen magasságok omán. Rajongva tudtam lelkesülni Érte, de elképzelhetetlen volt számomra, hogy Ő le is száll még ma is, a legkisebbekhez is. Ő volt előttem a világtörténelem egyetlenül nagyszerű, legnagyobb Öröksodája. Nem tudom, hogy jutottam el ide, hogy ma már halálával tudom élvezni azokat a pillanatokat, amikor „odaülhetek a Mester lábához”, beszélhetek Neki s érezhetem,

amint nyugalmat, békét simogat szívemre áldó kezével, egyetlenül boldogító tanácsaival. S ezekben a pillanatokban mintha segítő kezet is nyújtana, mintha mellém állna küzdelememben. Tehát nemcsak tanító Mester, hanem megértő és segítő Barát is nekem.

Úgy érzem, azért nem tudom teljesen kifejezni az Ő mibenlétét számomra. De hiszem és érzem a tudás határain túl, hogy egészen *egyetlen és egészen teljes* érték az én kis életemre az az isteni ajándék, hogy én minden okoskodáson, minden kételkedő igazságboncolgatáson felül érezhetem a Krisztust.

Gyermekkorom óta ismertem, megtaláltam az Istent, tudtam, hogy szerető, gondviselő jó Atyám nekem, hogy mindig velem van, mindig vigyáz reám. Örömben, bánatban mindig Hozzá siettem, ha éreztem, hogy nagyon rossz vagyok, bűnbánó zokogással borultam elé és megbocsátott, megvigasztalt. Nem éreztem, hogy Krisztusra szükségem lenne. Elhittem, elismertem, hogy van és a földön járt, de ezzel el is volt intézve.

Egyszerre nagy megpróbáltatás szakadt rám. Azt hittem, összeomlik a világ. A fájdalom egyedül az én személyemet érte, nem panaszkodhattam senkinek, egyedül a jó Isten volt nekem. De tudtam azt, hogy a büntetés megérdemelt. Összekulesoltam a kezem imádságra, de mintha mindannyiszor villamos ütés érte volna, leeresztettem. Amikor megszegték a parancsot, nem jutottam eszedbe? Amikor engedetlen, hazug voltál, nem érezted, hogy letértél a helyes útról? Ezek és hasonló kérdések háborgotak bennem és megállapítottam, hogy én nem fogok többet az Istennel találkozni, elvesztettem a

mennyei Atyát. Ez volt a legszörnyűbb vergődés életemben. Négy napig tartott. Az ötödik nap nagypéntek volt. Akkor keresztjéről lehajolt hozzám Valaki, megfogta reszkető kezem, letörölte arcomról a kétségbeesés könnyeit, a szívemet megtöltötte rajongó, tiszta boldogsággal, megmagyarázta, hogy az Ő vére az én bűnömöt is lemosta és visszavezetett a jó Istenhez.

Még nem telt el egy év azóta, amióta vezetőimmé, testvéremmé, megváltómmá lettem, de érzem, hogy az életemnek csak addig van öröme, célja, fenntartó ereje, amíg el nem eresztetem ezt a vezető kezet, amíg el nem vesztetem ezt a jóságos Megváltómat.

„Aki önmagát adta miérettünk!”

Jézus maga felelt így nekem, amint fölnyitottam a Bibliámat, hogy rövid ima után hozzáfoghassak e pár sor megírásához. A Jézus nekem: Aki önmagát adta miérettünk, de elsősorban énértem, ki napról napra jobban érzem a rám nehezedő bűn súlyát, amelytől csak Ő általa szabadulhatok meg.

Jézus az, aki elvesz valamit tőlünk, amit jónak hittünk, hogy még jobbat adjon helyette. De megadja azt is, amiért mi imádkozunk, jónak gondolva azt, bár tudja, hogy bajt csinálhatunk vele, ha nem vigyáz ránk, és elveszi kellő időben, mert ezzel tanítani akar. Jézus az, aki akkor is áld, ha mi azt hisszük, hogy büntet. Jézus megkeres minket akkor is, amikor mi arra sem vagyunk méltók, hogy szemünket ráemeljük. Megtanít igazán szeretni még el-lenségünket is.

Jézus az, kire nagyobb szükségem van, mint a gyermeknek az édesanyára, akire rábízta magát. Jézus tanácsot ad minden dologban, amivel Hozzá fordulok. Meghallgatja panaszomat, megvigasztal minden bajomban s ha fáradt vagyok, olyan jó Nála megpihenni.

Jézus tehát az én Tanítóm, Mesterem és Atyám, aki az ő életét adta énértem. Önmagát áldozta értem és nem kér érte mást, csak hitet és engedelmes szívet. De nekünk még ezt is olyan nehéz odaadni. – Hanem, ha a hitünk megvan, akkor tudjuk, hogy amit Jézus elkezd, azt be is végzi bennünk. Napról napra közelebb visz az Atyához. Könnyebbé teszi a győzelmet, azzal a tudattal, hogy ő már győzött.

Igen Uram! Nem félek, mert Te velem vagy és velem maradsz mindörökké!

„DICSŐSÉG A MAGASSÁGBAN ISTENNEK!”

Hieronymus, Betlehem ősi keresztény gyülekezetének püspöke lelki szemével látta a jászolban a Gyermeket és a szivében beszélgetett vele. Röviddel halála előtt mondta el ezt a lélekben való beszélgetést.

– Ó Uram Jézus, hogyan remegsz a hidegtől az én üdvösségemért! Mit adhat-

nék viszonzásul néked? – szakadt fel szívemből a kérdés. Felelete rögtön megcsendült bennem: „Semmit, kedves Hieronymus! Csak énekelj: „Dicsőség a magasságban Istennek!” Legyen ez így drága néked! Én még jobban meg akarom magam alázni; úgy, amint Dávid mondta. (2Sám 6,22). Még nyomorultabb akarok lenni az Olajfák hegyén, Gecsemánéban és a szent keresztben!”

– Ó, drága Gyermeke! Hadd adjak valamit mégis néked! Odaadom minden pénzemet! – felelt a szívem.

– Enyém a föld és enyém a menny, „enyém az ezüst és enyém az arany” (Agg 2,8). Nincs szükségem semmire. Add a szegényeknek és úgy veszem, mintha nekem magamnak adtad volna, – hallottam újra lélekben.

– Örömmel teszem! De hadd adjak néked magadnak is valamit, mert meghalok másként a fájdalomtól, – szolt megint a szívem.

– Mert ilyen készséges vagy, megmondom, mit adj nekem: add nekem a bűneidet, a rossz lelkiismeretedet és a kárhozatodat! – hangzott el lelkemben ismét a válasz.

– Mit akarsz ezekkel, Uram? – kérdeztem.

– Magamra akarom vállalni. Az az én legdicsőségesebb dolgom, hogy a bűneidet magamra vegyem, a rossz lelkiismeretedet jóra fordítsam és átokká legyek, hogy a kárhozatodat eltöröljem és áldássá tegyelek téged! – szolt megint a szelíd hang bennem.

Keserves sírásra fakadtam és úgy mondtam: „Ó, Gyermeke, drága Gyermeke, hogy megindítottad a szívemet! Azt gondoltam, hogy valami jót kívánsz tőlem, és Te csak azt akarod magadnak, ami a gonosz! Vedd el Uram mindet, vedd el, ami az enyém, az én egész bűnös szívemet, és add nekem, ami a tiéd, a te szívedet, – elég ez nekem a teljes örökkévalóságra!”

Vájon nem támaszt-e visszhangot ma is Hieronymus beszélgetése, – jó visszhangként nem ismétli-e az utolsó mondatot, mint maradandó feleletet, valamelyikünknek a lelke?

Már Salamon is tudta, hogy ez az életünk megoldása, ezt várja tőlünk és ebben áld meg bennünket az Úr. „Adjad fiam a te szívedet nekem!” (Péld 23,26).

Kérő szó a jobb nemzedéki kapcsolatért

1.

Világosan látnod kell, hogy a fiataloknak, legyenek bár rokonaid vagy ismerőseid, akár pedig ismeretlenek, joguk van ahhoz, hogy a saját útjukat járják. Joguk van ahhoz, hogy elveik, ideáik, s kedvük szerint gyűjtsenek tapasztalatot, s a maguk módján (és nem a Te módodon) legyenek boldogok.

2.

Ne hozakodj elő minduntalan a Te példádval, bölcsességgeddel, élettapasztalatoóddal, vágyaiddal, s a Te ízlésed szerinti jótettek igényével!

3.

Semmiképpen se kösd magadhoz a fiatalokat, – ne kötelezd őket magad iránt hállára.

4.

Ne csodálkozz, ne bosszankodj és ne szomorkodj azon, hogy gyakran csak kevés vagy egyáltalán semmi idejük sem marad számodra. Azon se lépődj meg, ha rájössz: bármily fontosnak is tűnik egy-egy dolog a magad szemében, előfordulhat, hogy a fia-

talokat csak zavarnád vagy untatnád vele. Ne szisszenj fel se kifelé, se magadban, ha ilyenkor meggondolatlanul elmennék melletted vagy tanácsaid mellett!

5.

Ilyen magatartásuk láttán becsülettel gondolj vissza ifjúi éveidre: az idősekkel szemben talán (sőt nagyon is valószínűleg) Te is így viselkedtél.

6.

Légy tehát hálás minden jelért, amit igazi figyelemből és őszinte bizalommal adnak neked. Ám ezeket a jeleket továbbra sem helyes elvárnod, még kevésbé megkövetelned tőlük.

7.

Soha, semmilyen körülmények között se „ejtsd őket”. Sőt, ha szabadon engedő őket, a maguk útjára, kísérd lépteiket derős nyugalommal, s légy teljesen bizonyos abban, hogy Isten róluk sem feledkezik meg, sőt minden körülmények között gondot visel rájuk. Így tehát Te is szeresd őket minden körülmény között, s imádkozz értük!

JÉZUS SZÜLETÉSE ÉS MÁRIA

Olvasandó: Lukács 2,1-20.

Mária személyisége, hite, példája, üzenete vonatkozásában a 19. vers kulshely: „Mindezeket a dolgokat megőrizte, és forgatta szívében.” A forgatta (vö. Gen 37,11; Dán 4,28) azt jelenti, hogy Mária minden eseményt, ami összefügg Jézus születésével, szívében forgatott, újra és újra végiggondolta, értelmezni próbálta az eseményekben és mögöttük meghúzódó tartalmat, üzenetet, összefüggést.

Mária annak az igehallgatónak a példaképe,

aki a hallottakat magáévá teszi, magára is alkalmazza. Luk 2,51 még egyszer említi, hogy „anyja mindezeket a szavakat megőrizte szívében”. A karácsonyi történet Máriával kapcsolatban pontosan azt emeli ki, ami őt a tanítványi közösséghez, a gyülekezethez vezette: Isten Igéjének hallgatását és megtartását. Az 5. vers Jézus anyját, a 19. vers a hívő Máriát állítja előtérbe, de a nagyobb hangsúly az utóbbira kerül.

A karácsonyi történet középpontjában itt az anyagi üzenet (10/b-12) és az azt követő mennyi dicsőítés (14. v.) áll. Jézust az Ige Szabadítónak, Messiásnak, Úrnak mondja, azaz egyszerre kap vallási és politikai titulussokat, hisz a Szabadítót és az Urat a római császárra mondták, a Messiást pedig a dávidházi Békesség Fejedelmének tartották fenn. A szegényes külső körülmények említése nem ok nélküli (az állatok istállójakénti használatos barlang). Az első tanúk, akiknek Krisztus születése hírül adatik, a pásztorok, ami nem pogány párhuzamokra való utalás (pl. Vergílius IV. eklógájában a pásztorok hallják meg elsőként a költő üzenetét), hanem Izrael korai történetéből kiindulva érthető igazán. Tudjuk, hogy az ősatyák, Mózes és Dávid is pásztorok voltak, utóbbi Bethlehém közelében terelgette nyáját (1Sám 17,15; 16,11; Zsolt 78,70-72). Az újszülött, aki a pásztorok közelében látja meg a napvilágot, ugyanúgy nem rendelkezik állandó lakóhellyel, mint a pásztorok, akik nyájukkal mindig friss legelők után mentek. Ez már a kezdeteknél utalás Jézus későbbi otthontalanságára (Luk 9,58), s a jó pásztor hivatására, aki életét is kész odaadni juhaiért (Ján 10,15).

A szegényes körülmények között született gyermekkel

Izrael régi ígéretei válnak valóra. Ahogy az Rebekánál (Gen 25,24) és Erzsébetnél, az ószövetségi anyáknál, akként Máriánál is a szülés ideje egyben Istennek népe szá-

mára adott ígéretei beteljesülésének ideje is. Így az Igében szereplő „MA” egy valódi, s a beteljesülés értelmében induló új világkorszak kezdete, meghirdetése. Amiről Ézsaiás próféta álmodott, jövendölt (9,1; 11,6-8), az a Gyermekben beteljesült. Egy zsidó írásmagyarázó a szegényes körülmények között született gyermekben menekület lát, s távoli hasonlóságot fedez fel az újszülött Mózesrel, akit kósárban helyeztek el születése után. Mindkettőt Izrael szabadítójának látták. Lukács úgy adja elő Jézus Krisztus születését, hogy abban a zsidókeresztényen hallgatók és olvasók múltba vezető kapcsolópontokat fedezhetek fel, mintegy a maguk történetéhez szervesen kapcsolódónak tekinthették Jézus történetének bizonyos mozzanatait.

10-1

Mária úgy kerül a születés evangéliumába, hogy a pásztoroknak mondott anyagi üzenetet, amit ezek hoznak magukkal, elfogadja, és

szívében beteljesül a hit ámenje.

Eredetileg is úgy gondolták, hogy az ember szíve a megértés helye (Deut 29,3), az emberi értelem legfelsőbb szintjét a bölcs és megértő szív jelenti (1Kir 3,12). Ehhez a mehökkentően egyszerű karácsonyi történethez aztán századok során annyi negédes elem csapódott, hogy az eredetire már alig lehetett emlékezni. Így lett a karácsony a szent család és a család ünnepe; feledve lelki és igei tartalmát eszem-iszommá súlylyodt; a „szenteste” az XIX. század óta „polgári pásztoridillé” lett a békésen világban, amint azt Schleiermacher találóan állapította meg erről a gyakorlatról, valamint a „Csendes éj, szentséges éj” 1818-ban keletkezett lelki örökzöld slágeréről. Mindezek következtében az anyagiújas idillben hő-

rom lényeges mozzanat merült feledésbe: 1. Az, hogy Lukács karácsonyi története a szegényeknek szóló evangélium, mely által Isten a gazdagokat inti, hívja megtérésre. 2. Az, hogy Krisztus, akinek születését világszeret ünneplik, a világ számára, javára született a Béke Fejedelmévé, ennek meghirdetése egyszerre jár hitbeli, vallásos és politikai következményekkel is! 3. Az, hogy Krisztus születésének karácsonyi meghirdetése nem kevesebbet tűz ki célul, mint hitre juttatni annak hallgatóját, akár aktív hitre (ilyen a pásztoroké, hisz rögtön indulnak), akár kontemplatív hitre (ilyen Máriáé, hiszen szívében forgatta a történeteket). Mária gyermekével együtt anyaként jelenik meg a történetben. Ezért már korán, az ephesusi zsinaton (431) megindul Jézus anyjának dogmatizálása a theotokos (=Istenszülő) titulussal. Ettől kezdve egyre inkább az „Istenanya” kezdte átvenni a központi szerepet a karácsonyi történetben. Eddigi egyszerű öltözetét a születő kultusz császári palástja váltotta fel. A római birodalomban hatalomhoz jutott egyház Máriát már trónon ülő Istenanyaként ábrázolta. Ez illelt ugyanis a győzedelmes egyházhoz (ecclesia triumphans-hoz), nem a szegény zsidó nő! Később a dicsőségbe öltözött Mária ölében Jézus már „csak kisjézusként” jelenik meg. Lukács karácsonyi története radikálisan ellene mond ennek a pogánykeresztény Mária-képnek! Az ő Máriája hatalom és trónus nélküli, mi több: szülőölyg és hajlék nélküli asszony! Ez a Mária nem mennyei császárnő, hanem éppen a császári cenzus és Herodes parancsa következtében menekülő hontalan. A pogánykeresztény ábrándoknak helyt adó egyház pedig nem a Krisztus békéjéért (pax Christi-ért), hanem a birodalmi békéért (pax romana-ért) szállt síkra (s nem egyszer nyeregbe)! A hatalommal kötött paktum kedvéért fordult el Izrael messiási próféciáitól.

A karácsonyi történet Máriája egy másfajta egyházat képvisel, jelenít meg: azt, amelyik Isten Igéjét szívében őrzi, s az anyagi üzenetet hitével követi! Ez a Mária Isten áldottaként megtérésre hívja az egyháza(ka)t!

Mi adódik mindebből presbiternők, presbiterek, lelkésznők, lelkészek számára? Próbáljuk úgy olvasni-hallgatni a karácsonyi üzenetet, hogy annak tartalmát szívünkben forgatjuk, őrizzük. Mária szemszögéből, az alázatos nyitottság optikáján keresztül olvassuk újra a korszak-

(Folytatás a 6. oldalon)

(Folytatás az 5. oldalról)

váltó események Igéit! Mária Jézus keresztalála után idézi fel a történetet, emlékezik vissza arra, ami és ahogy történt azon a csodálatos éjszakán. Jézus anyja a megváltás történetének nem főszereplője, ezt soha nem is igényelte magának. Olyan szereplője viszont, aki a rá kimért küldetést maradéktalanul betölti.

Nem Mária hite vagy anyasága a csodák csodája, hanem Isten testetöltése Fiában. Minden karácsonyi történetben és Igében az a lényeges, hogy lássuk: Mit tett és tesz Isten értünk Krisztusában,

nem pedig az, hogy mit tett Máriával!

Az evangéliumi Mária-szemlélet tehát egyedül a bibliai bizonyágtételen nyugszik. Innen kiindulva azt kell kérdeznünk: a Máriával kapcsolatos egyházi megnyilatkozások 1. Isten magasztalására történnek-e? 2. összhangban vannak-e Jézus Krisztussal, az egyház fundamentumával? 3. szolgálják-e a gyülekezet épülését? A protestáns Mária-kép, ami bennünk, egyházainkban az Ige alapján áll össze és él, ilyen vonásokkal ékes: 1. Máriát Lélektől áldott prófétaöndnek tekintjük, 2. aki Izrael Istenét magasztalja, mert az Ő irtalmassága Jézus Krisztusban nyilvánvalóvá lett mind a zsidók, mind a pogányok számára; 3. Mária szabadító üzeneként értette az evangéliumot; 4. példaképpé vált a hitben, akinek el kellett vesztenie fiát, hogy a Fiút megtalálhassa, kiábrázolva ezzel a hit útját, mely szenvedésen át vezet az üdvösségre; 5. a szegényekhez szóló evangéliummal emlékezteti Mária az egyházat arra, hogy kik mellett a helye; 6. így Mária az egyház előképe, azé az egyházé, amely szintén hitben fogant a Szentlélek által, s melynek hivatása Isten nagyságos tetteiről szólni minden nyelven az emberekhez.

Bibliai-reformatori realizmussal valljuk, hogy a kijelentés 6- és újszövetségi fényben újra meglátott, az Ige által „re-vidéált” Máriát szívünkhöz közelállónak tartjuk. Benne látjuk meg azt az embert, aki a testetöltés engedelmes eszköze, aki magasztaló kelkülettel bizonyágtétője Isten elközeliített országának. Ez a Mária nem az a Mária, akit az emberi fantázia mennyekbe vit, nem a népies vallásosság édeskés istennője, nem a dogmákba zárt tan-Mária. Ez a Mária, akét mi tisztelünk és első keresztényen test-reink között szeretünk, ránk hagyta az Istenre figyelő személyiség gyönyörű hivatás Igéjét: FIAT MIHI! (Történjék velem a te beszéded szerint! Luk. 1,38)

Ez az engedelmisségre, odaszánásra intő Ige legyen a mi igazi karácsonyi ajándékunk!

Békefi Lajos

ÜNNEPI IMÁDSÁGOK

Karácsony

Urunk, Istenünk! Megaláztad Magad, hogy minket felemelj. Szegény lettél, hogy gazdagok legyünk. Hozzáink jöttél, hogy Hozzád mehessünk. Olyan emberré lettél, mint mi, hogy minket felvégy a Te örök életedben való részesedésre. Nemcsak a mennyben, hanem a földön is velünk akartál lakni – nemcsak Magasságos és nagy akartál lenni, hanem mint mi, lentiek és kicsinyek – nemcsak uralkodni, hanem szolgálni nekünk – nemcsak Isten akartál lenni az örökkévalóságban, hanem értünk, mint ember megszületni, élni és meghalni.

És most gondolunk korunk minden sötétségére és szenvedésére – a sok tévelygésre és félreértésre, amelyekkel mi emberek kínozzuk magunkat – minden keserves dologra, amit oly sok embernek hordoznia kell – minden nagy veszélyre, ami a világot fenyegeti, anélkül, hogy tanácsot kapna, mit tegyen vele. Add a kormányoknak és azoknak, akik a közvéleményért felelősek, azt a bölcsességet, türelmet és elszántságot, amelyre ma szükség van, hogy a Te jó földeden mindenkinek megteremtésük az igazságot és megőrizzék azt!

Adj nekünk valamit bölcsességedből, hogy a békességre gondolhassunk a földön!

Gondolunk a betegekre és szellemi fogyatékosokra. A szegényekre, az elűzöttekre, az elnyomottakra és a jogtalanságot szenvedőkre, azokra a gyermekekre, akiknek nincsenek vagy nem igazi szüleik vannak. Gondolunk mindenkire, akik arra hivatottak, hogy segítsenek, hogy mint emberek segíthessenek: a bírakra és hivatalnokokra, a tanárookra és nevelőkre, azokra az emberekre, akiknek a könyveket és újságokat kell írniuk, az orvosokra és ápolóokra a kórházakban. Igéd hirdetedre a különböző egyházakban és közösségekben közel és távol. Mindannyiukra azal a kéréssel gondolunk, hogy a karácsony fénye nekik és nekünk világosan, világosabban, mint eddig, ragyoghasson, hogy ezzel segítsen nekik és nekünk. Ámen.

Óév

Urunk, Atyánk! Te azt mondd ma, amit tegnap és holnap is, amit ma, hogy minket mindig szerettél és ezért merő jósból magadhoz vontál. Téged hallgatunk, de hadd történjen meg, hogy helyesen hallgassunk! Hiszünk benned, de segíts mégis a hitlenségünkön! Szeretnénk Rád hallgatni, de mégis vess véget mindannak, ami túl engedékeny, vagy túl elle-

nálló bennünk, hogy valóban és igazán Rád hallgassunk! Bízunk Benned, de üzz el minden kísértetet a szívünkéből és elménkéből, hogy teljesen és örömmel bízunk Benned! Hozzád menekülünk, de hadd hagyjuk mégis komolyan el azt, aminek el kell maradnia és vidám bizalommal hadd nézzünk és induljunk előre!

Segíts erre minden eltévelyedet, megszomorodottat, elkeseredettet, kétségbeesőt e városban és az egész széles világon – minden fogságban levőt is – a betegeket is a kórházakban és a tébolydákban – azokat is, akiknek szavuk és hatalmuk van a politikában – a kenyéért és igazságért és a szabadsáért kiállókat is, és az értelemmel vagy értelmetlenül azért harcoló népeket. – A tanárokat és a nevelőket s a rájuk bízott ifjúságot – mindenféle és minden irányzatú egyházat is; hogy Igéd tiszta világosságát őrizhessék és terjeszthessék.

Oly sok mindent látunk közel és távol, ami szomorúvá és csüggedtté, sőt haragossá vagy közönyössé tehetne minket. De Nálad van a rend, a békeség, a szabadság, az öröm teljességben. Te voltál nekünk és az egész világnak a reménysége az óévben, Te leszel az újban is. Felemeljük szívünket Hozzád – nem, Te emeld fel szívünket magadhoz. Tied legyen a dicsőség, aki Atya, Fiú és Szentlélek vagy, ahogyan tegnap, úgy ma, ahogyan ma, úgy holnap és az örökkévalóságban. Ámen.

Barth Károly

(Barth: Breviárium-ából, Nemzetközi Teológiai Könyv, Bp., 1993)

PÁSZTOR-JÁRÁS

Ünnep előtt való este Pásztor János bácsi, a temetőcsősz kántálni indult. Nem nagyon kellett neki jelmez: báránybéléses nagy bundája épp illett az alkalomhoz. Síheder legénykék csatlakoztak hozzá: „pásztor társai”.

Szemre vette csapatát, rendbe állította a szilaj fiatalokat, akik nem szükségéből, csak a mulatság kedvéért vállalták az ünnepi, ősi játékokat. Hogyhát – jaj de érdekes is ez a pásztor-járás!

Az öreg megsörgette láncos botját, aztán vezényelt: – In-dulj!
 Sorra vették a házakat. Becsörtettek az udvarokba, bezörtettek az ablakokon:

*Jó estét kívánunk mind az egész háznak,
 A házigazdának, meg az apróságnak,
 Mink, csorda-pásztorok, betlehemet járunk,
 Hogy bebocsáttassunk, szívünkben kívánjuk.*

Mindenütt szívesen látták őket. S adtak nekik zörgő diót, mogyorót, aszalt gyümölcsöt, még kalácsot is.

Öreg Pásztor buzgón énekelget. De valamire hegyezi fülét. – Ez a gyermek, itt a sor végén, olyan csengő hangon énekelget, mintha nem is fiú lenne, hanem lány.

– Hogy hívnak? Kinek a fia vagy? – szögezi neki a kérdést az öreg.

Zavart csend, hüppögés a válasz. A vallatot helyett a többiek felelnek:

– Úgy hívják őt, hogy Tövesi Piri. De általában „Kicsinek” nevezi mindenki, mert olyan apróska. Hatan vannak testvérek. Ott laknak a „Kocsiközön”, az Agyagosnán.

– Apád? – kérdi tovább az öregember szigorúan.

Kicsi azonban egyre csak sír. Iskolatársai súgják helyette:

– Ő!

A temetőcsősz pattogni kezd. Egyszálbélű, semmi lánynak nevezzi Kicsit. Dohog, hogy csak láb alatt lesz, meg hogy elrijja magát,

ha rávicorítanak a főszögi kutyák, jobb ha haza kotródik!... De mikor a fiúk kardoskodását látja, hogy hát akkor ők se kántálnak, megenyhül:

– Jó ám, de tudsz-e énekelni?

– Tudok! – cseng a lányka hangja, váratlanul tisztán.

– Nyilván valami máj csiricsárét! – ráncolja a bátyó bozontos szemöldökét. Kicsi azonban máris rákezd:

*Kiskarácsony, nagykarácsony,
 Kisült-e már a kalácsom,
 Ha kisült már ide vele,
 Had egyem meg melegében.*

Csengő, kedves hangja ezüstösen szárnyalt a hópihéek közt. Öreg Pásztor azon kapta magát, hogy könnyezik. Borzasztóan mérges lett. Nem engedte többet Kicsit énekelni. Ő maga kezdett hangoskodni. Csupa mulató karácsonyi rigmust szedett elő, amin csak nevetni és botránkozni lehetett.

Kicsi nem győzte tovább, haza szaladt. Őt testvérkéje kórusban kérdezte: – Hoztál diót, kalácsot? De ő csak sírt, egyre sírt.

– Jaj, hol jártál, kikkel voltál? – kérdi ijedten édesanyja.

Mikor meghallja, hogy „fiúkkal”, meg az öreg, részeges temetőcsőszel kántált, ő maga is rákezdte a sírást ijedtében.

De hallga csak! Valaki megsörgeti az ajtót.

– Ők azok! – szipogja Kicsi dobogó szívvel. – Eljöttek hozzánk is, itt is énekelnek.

Az asszony pironkodva szabadkozik. Jaj, engedelmet, semmivel sem tudja meghálálni a köszöntést! De az öreg Pásztor szavába vág:

– Ugyan, húgom, hagyja! Hisz a lánya is énekel velünk. Utána hoztuk a keresményét. Tessék: ezt ő megszolgalta!

– Kalács, dió, mogyoró! – visongtak az apróságok.

És megtelt nevetésükkel Nagykarácsony éjszakája.

Hegy-Füstös István

ADY ENDRE KARÁCSONYAI

Klasszikusaink közül Ady Endre írt leg-többet karácsonyról. Prózában, versben egyaránt. Alkotásait biblicitás és Krisztus-központúság jellemzi. Karácsonyi tárgyú versei nem a karácsonyfáról, mákoskalácsról, hangulatokról szólnak. Ő nem a fenyőünnep, családünnep, gyermekünnep propagátora, hanem Jézus Krisztust hirdeti. Személyes Krisztus-élményét tolmácsolja.

Sajnos a kommunista-szocialista „kulturpolitika” egy-két vers elferdítésével sokakat elidegenített Ady-tól. Ugyan kinek van szüksége „véres október” előké-szítőjére? Ady Endre sok minden volt, csak éppen ez nem! Kevesen tudják azt az egyszerű tényt, hogy verseinek egyharmada (!) mintegy 300 darab a legvalóságosabb értelemben istenélményt adó. Azt manapság szintén kevesen tudják, hogy „A magyar fa sorsa” c. művével illetékes püspöke: a tudós Makkai Sándor védte meg halála utáni támadóitól, – s félremagyarázóitól. Erdély református püspöke ugyancsak ismerte Ady-t. Ő még azt is merte mondani, hogy a magyar irodalom

történetének két igazán vallásos költője van: Balassi Bálint és Ady Endre. Pedig hát sok nagynevű hívő és költő gazdagította irodalmunkat. Ady versei nem hit-tankönyvek és katekézisek rímes visszhangjai, hanem személyes küzdelemből, békességrejutásból, hitbekapcsolódásból született elsődleges élmények visszhangjai. Ő írta a legtöbb karácsonyi tárgyú verset.

„Kis, karácsonyi ének” hat esztendő-s korának karácsonyát idézi. Ez amolyan „fekete” karácsony volt. Szigorú szülői tilalom gátolta abban, hogy a többi fiúval „betlehemezni” mehessen. Új eszima nem való sárba! Pedig leghőbb vágya az, hogy „az Úrnak szerelmemet szépen igazol-nám”. (Gyermekekkel is elmondható.)

A háromrészes „Karácsony” a jézusi „nagy parancsolat” fényében hasonlítja össze a keserű jelent a csodálatos lehetőséggel, hogy Krisztust követve szép életünk és életcélunk lehet.

A „Virágos karácsonyi ének” a megszületett Jézusban már a nagypénteki Megváltót látatja. A „Volt egy Jézus” a bűn, gazság, fenyegetés háború dúlta

világában az irgalmas Krisztust vallja magának. „... Én-szívem egészen tied.”

A „Teveled az Isten” ugyan nem tesz említést az ünnepről. Ámde ismerve Ady elmélyült Szentírás-ismeretét – nyilvánvalóan Jézus másik nevére, az Immánuel-re utal, mely pontosan ennyit jelent. Ezt az angyali üzenet jelenti ki Józsefnek.

A „Jézuska tiszteletére” rosszakarató üldözöttség közben idézi a Megváltót és a megváltást. Lehetetlen nem gondolni a gazdag ifjú történetére, s arra, hogy aki nem Istenben gazdag, nehezen jut be a mennyek országába. A „Karácsony férfiünnep” nehéz kérdéseket feszeget. Mindenesetre elhárítja az akkoriban már terjedő hamis elgondolást, hogy a karácsony gyermekügy. Ugyan-ez teszi a „Kató a műsén”. Keményen állítja szembe az ünnep tiszta, kegyelmet árasztó üzenetét a kegyetlen valósággal. „Egy jövőndő karácsony” elmélyült átgondolást igényel. Hátérben az az Ige áll: „Ha valaki Krisztusban van, új teremts az. A régiek elmúltak, imé újja lett minden” (2Kor 5,17). A „Békesség ünnepén” kemény, vitriolos támadás a „csak karácsonyi keresztyénség” ellen.

P. V.

NEMZETKÖZI TAHI

A bűnről és következményéről...

(Részlet)

Ma is sokan mondják: én nem vagyok bűnös! Nem loptam, nem csaltam, tisztas házasságban élek, nem öltem, a bűnösöket a börtönökben kell keresni! (Legfeljebb hozzáteszik: ember nincs hüba nélkül!)

Mi ennek az általános felfogásnak az oka? Egy alapvető félreértés! Az, hogy a bűnt jogi fogalomként, betű szerinti értelemben említik, amely reám-reánk nem vonatkozik! Ez a fajta felfogás azt hirdeti, hogy a bűnt a másik emberben kell keresni (vagy a társadalomban!). Ezért olyan népszerű a krimi, a rendőrségi hírek, – mert egyébként izgatja a mai embert ez a téma! És rögtön fel is háborodnak ezen: „hogy mik meg nem történnék, nahát... ez felháborító!” Vannak, akiket „hivatalból” foglalkoztat ez a téma. Szociológusok, pszichológusok, akik azt mondják: növelni kell a jólétet, megváltoztatni a társadalmi rendet, a körülményeket és kevesebb (netán megszűnik?) lesz a bűnözés! De miközben ezen vitákoznak a szociológusok, kialakult egy új „tudományág” – a jólét-kriminálisztika! A pszichológusok pedig a meggyőzés, ráhatási módszereivel igyekeznek eredményeket elérni!

1. A Biblia és Istennek Szentléleke azonban egészen mást tanít! Azt, hogy a bűn nem a másik embertől, – HANEM önmagamból kezdődik! Nem a te, ő, mi, ti, ők vonatkozásában beszél, hanem előtérbe kerül ez a bűnös szó: ÉN! Amikor nem másra, hanem önmagamra mutatok és megvallom: bűnös vagyok! Nagyon világosan fejezik ki ezt Pál apostol szavai, amikor így vall:

„Én nyomorult ember! Ki szabadít meg ebből a halálra ítélt testből? Hála az Istennek, a mi Urunk Jézus Krisztus!” (Róma 7,24-25).

„Igaz az a beszéd és teljes elfogadásra méltó, hogy Krisztus Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok!” (1Tim 1,15).

Aki meglátja és megvallja a maga bűnös állapotát, az nem jogi, hanem hitbeli és erkölcsi fogalomként értelmezi a bűnt! A Biblia ide akar elvezetni minden embert! És aki ide eljut, bűnös voltának felismerését *bűntudatnak* nevezik! Erről szól a Heidelbergi Káté 2. kérdés-felelete is: Hány dolgot kell tudnod avéget, hogy ebben a vigasztalásban boldogul élhess és boldogul halhass meg:

Hármas! Először, hogy mily nagy az én bűnöm és nyomorúságom, másodszor, hogy mi módon szabadít meg Isten minden bűnemből és nyomorúságomból, harmadszor, hogy milyen hállal tartozom neki e megszabadulásért!

Ilyen mély bűntudatról tesz bizonyosságot Dávid király az 51. zsoltárban. Egy megdöb-

entő vallomás hangzik itt el az ő teljes bűnös állapotáról! De ezt meg kellett előznie valami: Nátán próféta feddő beszéde! (2Sámuel 12,1-7). El kellett hangoznia ennek a megrendítő példázatnak, amelynek a végén ezt mondja a próféta Dávidnak: „Te vagy az az ember!” Tudatosítja Nátán a királyban az ő súlyos bűnét és ezt tudatosítja a mai időkben az evangélizáció és minden igehirdetés! Erre születik meg a királyban a töredelmes bűnbánat az 51. zsoltárban és a Nátánnal való párbeszéd során: „...Vétektem az Úr ellen! Nátán így felelt Dávidnak: Az Úr is elengedte vétkedet, nem halsz meg!” (2Sámuel 12,13).

A töredelmes bűnbánatra Isten mindig *bűnbocsánattal* felel! És akik számára ez a történet és az előbb hallottak sokat jelentenek, azok számára

2. *Kénylik a Biblia és megszólal!* Elénk tárja, hogy mi is valójában a bűn? Erről világosan olvashatunk a Mózes 1. könyve 3. részében, amely a bűnbeesésről szól. De az egész Szentírásban a bűnre nézve találunk kijelentést, amely összetett fogalom! Jelenti az ősokot: az embernek Isten elleni lázadását, engedetlenséget, célt tévesztettséget (hogy eredeti rendeltetését, életcélját tragikusan elvétette); hamis célok (amelyek közben isteneivé váltak) után való törekvést. Jelenti a sátni hatásokat életünkben! Azt, hogy a nagy „szétdobáló” miként oszt meg népeket, nemzeteket, családokat, gyűlöletet, bosszút szít, megköszö a szenvedélyek által, a hazugság atyja. De beszélhetünk a bűnről úgy is, mint amely mulasztás, tévedés, tévelygés, bizalmatlanság! A bűn tehát a maga összességében Istentől való elszakadottságunk. Vele szembe szegültségünk állapota! És ennek következményeként „az Istentől kapott erkölcsi normákkal ellentétesnek minősülő szándékos, vagy nem szándékos cselekedet, magatartás vagy egzisztenciális alapállás!” (Bibliai Lexikon). Mindezek a Bibliában sok-sok helyen felbukkanó igazságok! És aki ezt figyelmesen olvassa, az rádöbben arra, hogy a Biblia egy hatalmas fényforrás, amely leleplez, megvilágosít! Olyan ez, mint egy diákkori emlékem: amikor statisztizálást vállaltunk a Filmgyárban! Kigyulladtak a hatalmas fényerejű reflektorok és megláttuk társainknak azokat a kisebb-nagyobb „foltjait”, szemölcseit, pattanásait, amelyeket nem, – vagy alig láttunk volna meg! Ebben az értelemben a Biblia tükör, amelyben a tízparancsolatot úgy adja elénk, mint amelyben megláthatjuk a magunk bűnös voltát! Érdekes megfigyelni, hogy a *bűneset előtt nem volt szükség a törvényre* (10 par.), *csak az után!*

De a Biblia a bűn másfajta romboló hatásáról is beszél!

a) A bűnt nemcsak mi követjük el életünk során, hanem már bűnösökként születünk (!). A dogmatika nyelvén: *eredendő bűnről szól az Ige!* Így öröklődik a bűnbeesés Kain és Ábel esetében és azután is. És ezt vallja meg Dávid is bűnvalló imádságában: „...Vétekben fogantattam és bűnbán melengedett engem az anyám!” (Zsolt 51,7). Öröklődik a bűn! Nem igaz tehát az a „rózsaszínű mítosz” – amit sokszor hallunk az „ártatlan kisgyermek”-ről! Még kezdetben nem látszik a gyermek, – DE 15–20 év múlva (vagy még hamarabb!) ők lesznek-lehetnek a rendőrségi hírek főszereplői!

b) A bűn nemcsak mélységében, hanem *kiterjedésében is rombol!* Az egész Földön elterjedt! Szinte azt mondhatnánk: határtalan, – (csak ISTEN kegyelme szab határt neki!) Mint a tóba dobott kő, amely egyre szélesebb körben gyűrűzik. Kiterjed a Törvény valamennyi parancsolatára, – és kiderül, hogy annak jézusi mértéke szerint: „ÉN PEDIG AZT MONDOM NÉKTEK...” (Hegyi Beszéd, Máté 5,22, stb.) – *nem tudunk megtartani egyet sem!* És aki idáig eljut, *annak tud segíteni JÉZUS!* Amikor Ő egyre jobban megismerem és felismerjük Őt életünkben, akkor kezd bántani, hogy ilyen vagyok-vagyunk, kezdenek „fájni a bűneink”, megbánjuk, akkor kínálja fel ISTEN az Ő bűnbocsátó kegyelmét az Úr Jézus Krisztusban! Minél személyesebb ez a kapcsolat Ővele, annál mélyebb a bűnbánat és annál értékesebb a bűnbocsánat: „...megbocsáttattak neked a te bűneid!” (Márk 2,5)

3. De felvetődhet sokakban a Káté 8. kérdés-felelete is: „...annyira megromlottunk, hogy egyáltalán képtelenek vagyunk valami jónak a cselekvésére, minden gonoszra pedig hajlandók?” Igen, ha csak a Szentlélek újja nem szül bennünket.

Itt először a jónak a fogalmát kell tisztáznunk. Nem arról van szó, hogy emberi jó szándékról, segítségről nem beszélhetünk itt a Földön, mert Isten általános kegyelme nem törölte el végképp az embert, csak sokkal boldogtalábbal él, mint élhetne. És ha próbál is valami „jót” tenni az ember, – *azt öndicsőítésére, öntömjénezésére teszi*, amely az ISTEN elleni lázadás egyik formája és utálatos ISTEN elől! Csak a Szentlélek újjászülő ereje által tudjuk cselekedeteinkben Istent dicsőíteni és Őféle forduló életet élni! Ezt pecsételik meg Jézus szavai: „...*nálam nélkül semmi sem cselekedhetek!*” (János 15,5).

(Folytatás a 9. oldalon)

PRESBITERI KONFERENCIA

(Folytatás az 8. oldalról)

Összefoglalás

– ISTEN Igéje a bűnről egyes szám első személyben beszél!

– Felismerem-e, hogy milyen nagy az én bűnöm és ezzel Isten és emberek ellen vétkeztem? Ezt megvallom-e előtte és megbánom?

– ISTEN megkönyörült rajtam és Jézus Krisztus kereszthalála által újra gyermekévé fogad! „...az Ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől!” (1János 1,7).

– *Odaszánom-e ezután életemet, hogy hála-ból ISTEN dicsőségére és felebarátain javára éljek? És erről az isteni könyörülő szeretetről szavaimmal és egész életemmel hajlandó vagyok-e bizonyosságot tenni?*

Kovács Mihály
lelkipásztor

Szóljál!

*Milyen távol vagy, milyen
mérhetetlen távol, Istenem!
Mondd, ilyen messzire is eltalál még
a kegyelem?
Látsz-e engem? Az ég csillagaira
fűzött szentvedéseim
számbavetted-e már, hogy újat
küldesz megint és megint?*

*Talán csak megpróbálsz? Talán már
nem szeretsz?
Jaj, ne kelljen hinnem, hogy Te is
elfeledsz!
Ne legyél, Nagy Úr, a halandókhöz
cseppet is hasonló,
Te ne légy állhatatlan, sem önérdékű,
gyarló,
A Te kezdet hadd érjen mindig el,
Ne szégyenüljön meg az, aki Rád
figyel!*

*Szeress, Uram! A szívem, mint a sár,
húz csak, egyre lejjebb: földbe, földbe
már!
Vedd föl tenyeredbe, lehely bele létet,
Add meg azt az egyet, ami tovább
éltet,
s amit csak Te tudsz, oly mélyen,
rejtve van...*

Szóljál!

*Csillagod remélem!
Segíts, én Uram!*

Dobos Hajnal

Esti csendesség

IV. nap

Ige: 1Korinthus 1,18; Luk 23,39-43

Ma a kereszti beszéde és a keresztről való beszéd az üzenet. Miről beszél a kereszti, a középső kereszti? Mert arra nézünk, aki által-szegeztetett. Jézus 6 órát töltött a kereszten, előtte való időben is, a kereszten töltött órák alatt is sok, nagy és fontos esemény történt, most mégis arra a beszélgetésre figyeljünk, ami Jézus és a két gonosztevő között történt. Megpróbálom leolvasni és meghallani, mi történt ott, miről beszél a kereszti?

Arról, hogy a bűn kemény, súlyos dolog. Nem lehet könnyen venni, vagy elmenni mellette, mivel Isten haragszik a bűnre, ezért annak következménye van. Arról beszél a kereszti, hogy Isten szeret engem. Úgy szerette a világot ... Isten fizetett az én bűneimért, úgy hogy tulajdon Fiának nem kedvezett. Itt legmélyebb Isten szeretete. Amikor még meg sem születtem, Krisztus értem meghalt.

A kereszten kétféle igény hangzott el: az egyik lator földi szabadságot kér, ennyi, ilyen igénye volt; a másik: adj bemenetelt az életre. Tehát lehet szembekerülni a kereszttel vagy meghódolni.

A kereszti megoszt. Már akkor és azóta is. Senki sem lehet semleges.

Jézus már a kereszten is mentett, s azóta is a kereszti által. Nem magára gondolt, kegyelmet hirdetett, hatalommal feloldott és kinyitotta a paradicsomot.

A keresztnak két oldala van, melyik oldalon vagyok?

Pál a kereszti evangéliumát hirdette. Ez az igehirdetés feladata: a megfeszített és feltámadott Krisztust hirdetni. Nem a gyermeket, nem a 12 éves Jézust, nem Máriát vagy az eseményeket, hanem a megfeszített Jézust, aki meghalt a bűneimért és feltámadott a megigazulásomért.

V. nap

Ige: 2Mózes 3,1-5; Zsid 11,24-27

Délelőtt a megtérésről, délután a sötét erőkről hallottunk. Mindez átértékelte bennem, helyére tettem vagy félretettem, amit odahaza leírtam vagy elgondoltam. Mi lehet itt az Úr szava, az eligazító szó? Ezért könyörögtem, s így jutottam el egy megtérési történethez.

Mózes megtérése ez, benne halljuk újra az ő döntését, s mérjük le magunkat vagy személyes megtérésünket. Ez nem egy újszövetségi történet, nem egy személyes találkozás Krisztussal, de a két Igében mégis teljes életváltozás van leírva.

Mózes Isten áldott embere. Egyiptomban született, egy olyan időszakra, amikor meg kellett ölni a zsidó fiúkat. 120 évig élt, három negyvenéves időszakra tagolható élete. Az első negyvenet Egyiptomban töltötte, anyja szop-

tatta és ébresztette fel benne egy üldözött nép iránti szeretetet, itt tanulta meg a korabeli műveltséget. Szomorú vége lett ennek a szakasznak, megölt egy embert és menekülnie kellett. A második negyven évet Jetro házában, a pusztában töltötte és pásztorkodott, itt kapott feleséget, gyermekeket. 80 esztendőskorában jelent meg neki az Úr, égő csipkebokorban, s itt kapott küldetést, megbízást, hogy népének szabadítója legyen. A harmadik 40 év a pusztai vándorlás, egészen Kánaán határáig.

Valóban a hit embere volt, aki hit által a megtérés életgyakorlatát, útját mutatta be nekünk: *hit által tiltakozott*... az ellen, ami nem volt igaz; elhatárolta magát attól, amit valamilyen másként éli meg. A megtérésben van tiltakozás, van, amire nemet kell mondani.

Hit által választott... két nagy lehetőség volt, a bűn ideig-óráig való gyönyörűsége, Egyiptom kínosai, a gazdagság... Vagy együtt nyomorogni Isten népével, a Krisztus gyalázatát választani és a megjutalmazására nézni. A megtérésben választás és újra választások történnek...

Hit által elhagyott, elszakadt... ő odahagyta Egyiptomot, annak egész szellemi és világi életét. Ez ma is igaz, van, amit neked, nekem el kell hagyni. Pál is így élte meg: ami a hátam mögött van, ami számára meg kell halni, hogy jobb után vágyódjak.

VI. nap

Ige: Máté 25,31-46, 1Péter 1,9

Egy utat kellett megtenni, itt ezen a héten, de mélyebben egész életünkben zarándokok vagyunk. Ennek az útnak van kezdete, pályája és célja, vége. Ma ennek az útnak utolsó állomásáról hallunk; milyen irányba haladok, milyen irányba megy az életem, ez a fő kérdésem.

Ahol jó kezdet volt és van jó folytatás, ott lesz jó, boldog megérkezés. Lehet ez másként is. Közben lehetnek hibák, bukások, de a Lélek korrigál és lehet bennem bűnbánat és megtisztulási szándék.

A végső döntés Krisztusnál van. Ő tette le az életét, jogos, hogy Ő legyen a bíró. Itt végig együtt van a bárány és a kecske, a búza és a konkoly. Nem kell megelőzni a döntést.

Végső elhatárolás alapja: mit tettem Jézussal. A hit és a cselekedet kérdését a maga helyén kell látnom. Jézus és az övéi kapcsolata: amit eggyel megtettél az én kicsinyeimmel, én velem tetted. Jézus azonosítja magát az övéivel.

Az övéi felé ez hangzik majd bátorításként: jertek én Atyámnak áldottai, a másik csoport felé: távozzatok tőlem, ti átkozottak. Nincs fel-lebbsz, végső nagy nagy elrendezés: valóságos az örökélet és valóságos az örök kárhozat.

Jól tetted, hogy eljöttél! Mire jutottál, merre halad tovább az életed?

Csorba László

Emlékezetes presbiterek

A derék hollandusok szobrot állítottak egy ismeretlen fiúnak, aki tengeri szökőár alkalmával a sérült gát hasadékaiba dugta karját, hogy a víz ne rombolhassa tovább a gátat. Élete árán katasztrófától mentette meg országát. Méltán emlegetik az ismeretlen ifjú hőst!

Ennél nagyobb dolgot tett egyszerű nógrádi köznemesek hitben nevelt gyermeke: Ráday Pál. Ritkán – főleg egyházi ünnepély keretében – megemlíti nevét néhány történettudós. *Még emlékkönyv, életrajzi regény sem érte el azt az áhított célt, hogy Ráday Pál minden magyar ember szívében élő névvé váljék.* Pedig Rákóczi Ferencről sem lehet Ráday Pál említése nélkül beszélni. Előbb titkára, majd kancellárja lett. Mai fogalmaink szerint ő – a fejedelem legbizalmasabb embere – volt a szabadságharc miniszterelnöke, külügyminisztere éveken át. Még a bukásban is így ír Lengyelországba menekült feleségének, Kajali Klárának: *„Isten jóvoltából mind jó egészségben vagyok, mind pedig a veszedelemtől, amelytől féltessz, nem tarthatok. Sőt inkább örülhetsz, hogy a mostani háború lecsendesítésében és a békeségnek visszaszerzésében az Úr Isten engemet méltóztatott eszközé tenni...”* – Így ír a szatmári békét megelőző kemény tárgyalásokról.

Szülei: Ráday Gáspár és Libertsey Rozina hite és kegyessége oly életrevaló és kisugárzó, hogy még Ráday Pál temetését végző lelkész is róluk és hatásukról beszél. A losonci, a rimarai, a selmec- és körmöcbányai református és evangélikus iskolák pedig olyan alapos képzést adtak neki, hogy szinte az iskolapadból kinőve lett a Fejedelem diplomatájává és tanácsadójává.

Ekkor azonban már megírta a „*Lelki Hódolás*” gyönyörűséges imáit, elmélkedéseit, énekeit a maga használatára. Házasságkötése után fordította magyar nyelvre ifjú felesége részére. Ő nem politikai kariervágyból vállalta a nyolc szép, de nagyon nehéz évet Rákóczi szolgálatában, hanem mert úgy érezte, hogy itt és így kell végeznie Istentől kapott küldetését. Hite szinte Pál apostoli: *„Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus...”*

RÁDAY PÁL

(1677–1733)

Ilyen alapállásból tárgyalt az orosz cárral, a porosz királlyal, a svéd, lengyel, török uralkodókkal, vagy akár a Habsburg uralkodókkal. Vajon milyen lehetett az ő egyénisége, hogy Európa urai szóba álltak egy ilyen fiatal, református magyar köznemessel?

A szabadságharc 8 éve sem volt csekélység. Ámde ezután következett el igazán az ő szolgálati ideje! Élhetett volna „csendes” békeségben. Anyagilag kitűnően gyarapodott, lévén feleségével együtt kitűnő gazda. Ritka esete a történelemnek, hogy ész, hit, s vagyon összetalálkozik. (Közismert a tapasztalaton alapuló közmondás: „Ahová Isten észt ad, oda pénzt nem ad” – s viszont...) Rádaynak minden megadatott. S éppen mert Krisztussal egynek tudja magát, esztét, hitét, vagyionát a véresen üldözött, templomaitól megfosztott református eklézsiák és az országos reformátusság rendelkezésére bocsátja. Ekkor még az ország lakosságának több, mint fele evangéliumi keresztyén. Még ezután jönnek a becsületesen kitérő szatmári béke felrugásával a nagy üldözések. A római katolikus főpapság – mely tulajdonképpen az országon kívül él császári kenyéren és kegyekből – képtelen megnyugodni abban, hogy a szatmári béke vallásszabadságot biztosít az „eretnekek”-nek.

Ráday Pál teljes tekintélyét latbaveti a jogtipró főpapok korlátozására. A császárt többször is tájékoztatja arról, hogy a klérus gyűlölködő, evangéliumi hitet üldöző ideológiája nem lehet az állampolitika alapja. A Császár öröklődik Ráday józan érvelése és a klérus zsaroló politikája között. Ámde mit lehet vámi olyan főpapoktól, kiknek egyik hajdani nevelője azt mondta, hogy inkább akar látni egy elvadult országot, mint egy eretnek országot...?

Ráday Pál országgyűlésen, Helytartótanácsban, Kancellárián, megyegyűléseken mindenütt ott van s védi a gátat. Volt, amikor az esztergomi érsek keményen fenyegette, máskor katolikus vallásra való áttérésre biztatta nagy előnyöket ígérve neki. Ráday ágensék – ügyvivők – tucatjait tartja Bécsben, Pozsonyban, Pesten, hogy mindenről kellő időben értesüljön, illetve, hogy ők kellő időben intézkedjenek. Mert itt egy templomot romboltak le (többszázat az országban!), ott lelkészt vertek vasra (százakat!). Amikor pl. az egri érsek lecsukta a nagy tudományú kassai református lelkészt: Gyöngyösi Árvát, Ráday személyesen jár közben érte Bécsben, s eléri, hogy száműzetéssel bár, de szabadon engedjék. Majd egyetemi tanári állást szerez neki a protestáns Odera/Frankfurtban. Élete nagy fájdalma a katolikus ellenreformáció hatására kiadott Karolina Resolúció 1731-ben. De még ennek kivédésére is felkészíti egész egyházát.

Bár hivatalosan nem volt országos főkuratori tiszt, de őt az egész reformátusság annak tekintette. Fárahatatlan és megsérthetetlen. Talán nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy *nélküle a megsemmisült lengyel és horvát protestantizmus sorsára jutottunk volna.*

Ráday Pál 1733. május 20-án lépett át e világ nyomorúságaiból Isten dicsőségébe. Előtte többször is elmondta a „Lelki Hódolás” 12. részét, s benne az „Ó, áldandó Szentháromság” (210. énekünk) kezdetű saját énekét.

„Ó egyetlenegy segítőm,

Uram Jézus irgalmazz!

Légy vélem, én Idevéltőm,

A gonosztól oltalmazz!

Hiszen Te értem jöttél,

S értem is vért öntöttél.”

Papp Vilmos

VEDD és OLVASD!

VÁLYI NAGY ERVIN: MINDEN IDŐK PEREMÉN

Válogatott írások, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem,
Basel/Budapest, 1993.

Az 1993-ban elhunyt Vályi Nagy Ervinben e század egyik legnagyobb magyar református teológusát veszítettük el, akinek a szokásos magyar tudós-sors jutott: külföldön jobban elismerték, mint itthon. Éppen ezért nagy hálával tartozik a magyar egyház és általában a magyar szellemi élet a Nyugat-Európában működő Európai Protestáns Magyar Szabadegyetemnek, hogy Vályi Nagy Ervin írásaiból ezt a válogatást megjelentette. Az írások műfaja nagyon változatos: vannak köztük elméleti, teológiai tanulmányok, különböző alkalmakkor elmondott előadások, prédikációk, személyes naplójegyzetek. A teológiai tanulmányok nagy része eddig csak németül jelent meg, most először olvashatjuk őket magyar fordításban. A magyar nyelvű munkák jó része eddig még sehol sem jelent meg. A válogatás a szerző lányának, a szintén teológus Vályi Nagy Ágnesnek a munkája.

A könyv – természetesen – megérdemli a színvonalának megfelelő szak-teológiai bfrálatot és ismertetést. E sorok írója, mint egyszerű egyháztárg, csak a számára fontosá vált gondolatokból szeretne kiemelni néhányat, amelyeket két, a könyvben gyakran előforduló bibliai fogalomhoz lehet kapcsolni.

Az egyik ilyen bibliai fogalom „az elme megújulása”, a *metanoia* (Róma 12,2), ami tulajdonképpen maga a megtérés. Ez Vályi Nagy Ervin számára is, éppúgy, mint Pál apostol számára, *először is negatívumot jelent*: „ne szabjatok magatokat e világhoz (e világekorszakhoz, aión-hoz)! A kötet elején levő bevezető beszélgetés is megjegyzi, hogy az elméleti munkákban a negatívumok, a „nem”-ek gyakoribbak, míg a pozitívumokat, az „igen”-eket inkább a prédikációkban találjuk. *Mire vonatkoznak Vályi Nagy Ervin „nem”-ei? Általában arra, amikor a teológia, az egyház e világekorszak gondolkodásmódjához akar igazodni.* Sok példát hoz fel arra, hogy ez a világhoz való alkalmazkodás az egyháztörténet során milyen formában jelentkezett: ilyen volt az ókorban az államrendet igazoló konstantinuszi egyház, ilyenek napjainkban azok az irányzatok, amelyeket a szerző a „világ teológiai”-nak nevez, de ilyenek tartja igen sokszor a „forradalom teológiáját” is. Kirívó példája volt a világhoz való alkalmazkodásnak az ötvenes évek magyar református egyházvezetésének hivatalos „teológiája”, amely ellen még 1955-ben különösen éles hangú – akkor természetesen csak titokban megírt és külföldre csempészett – vitairatot készített. Mint már ebben, és még utána is többször kifejti, a fő elméleti hiba ez: Isten akaratát a történelem, a világ vagy egyéni életünk folyásából akarjuk megérteni. „A teremtettség eseményeit a mindenható Isten akaratával azonosítani fatális tévedés” (71. old.). Ekkor tulajdonképpen bálványt készítünk, és a történelmet imádjuk az igaz Isten helyett. Isten nem ad igazat

azoknak, „akik Isten munkájaként tömjénezik azt, ami a gonosztól való” (311. old.) – ez érvényes lehet egy fiatal hívő leány tragikus halálára, vagy az 1956-os magyar forradalom leverésére is.

A negatívumokkal szemben ott van a pozitív értelme is az „elme megújulásának”: „Isten akarata”, amelyet nekünk „meg kell vizsgálnunk”. Ezt viszont csak Istennek a Jézus Krisztusban adott kijelentésében találhatjuk meg. Ezt egyik legújabb, 1989-ben Felsőőrön elhangzott előadásában így fogalmazta meg: „Keresztény embereként egyedül abból „olvassuk ki” Istent, aki őt, a hozzáférhetlent ... hozzáférhetővé tette: Jézus Krisztusból, a róla szóló bibliai bizonyosságokból”. Ez „rendezi és orientálja a világszemléletünket” is (105. old.), ez segíthet megvalósítani feladatainkat az akkor aktuális rendszerváltás folyamatában is.

Mit tegyünk mégis, ha az élet elfogadhatatlan, abszurd helyzetek elé állít, ha szenvedések közé jutunk? Erre felel a másik gyakran előforduló fogalom, a „békességes türelem”, „türelmes kitartás”, a *hypomoné* (Róma 15,4-5). Ő önmagának így fordította le ezt a fogalmat: „*alulmaradni tudás*” (21. old.). Ez a fogalom elsősorban a személyesebb hangú írásokban jelenik meg. Magának Vályi Nagy Ervinnek is sok szenvedés jutott osztályrészül: élete folyamán sokat betegeskedett, 1956 után üldözést, sőt börtönbüntetést is szenvedett, sok meg nem értésben, mellőzésben volt része, át kellett élnie a magánosság érzését. *Egy karácsony estén ezt írja naplójába: „elhagyott kunyhóban” ... „egyedül ülök és hallgatom”* (293. old.). Ilyenkor a *hypomoné* azt jelenti, hogy *várom az Úr szabadítására, ami olyan, mint a hajnalcsillag megjelenése a sötét éjszakában: Addig is, míg majd leszáll és közvetlenül ragyog a szívben, maradj csendben, várj és bízzál. Ő hatalommal jön* (288. old.). „A hit = várás” (295. old.).

Így tekinthetünk az idő múlására saját életünkben is, amint azt egy szilveszteri prédikációban kifejti: „*nem az örökkévalóság múlik el, amelyet megismertünk és megléltünk, hanem az idő, amelyet kinként tapasztalunk*”. Mi pedig mind közelebb kerülünk – nem a halálhoz –, hanem az Úrhoz. *Dante szavaival élve: „az emberélet útjának felén”, a sötét erdőben a világosság fényleni kezd. „Kialusznak saját fényeink és felkel a hajnalcsillag”* (315–316. old.).

A nehéz időszakok is alkalmasak a szolgálatra. Erre *Weöres Sándor* szép hasonlatát idézi, amely szerint a magánosság olyan pékműhelyé válhat, ahol a külvilágot tápláló, most még forró kenyér készül (294. old.). Úgy érezzük, ilyen tápláló lelki kenyér lett ez a könyv is.

Kispest – Rózsa tér ötven évéről

Jöjünk – esperesi rendelkezésre – a nagy nyomorúságból. Világrajótt a gyülekezet meztelenül, üres pénztárcával, ám mégis gazdagok voltunk: három imaórán könyörögtek értünk. Simon Zoltánék férjbibliaóráján, a központi gyülekezet keddi imaóráján, és Rózsatér asszonyóráján!

Semmi se volt, de a Rózsatéri Ált. Iskola kapuja kinyílt, otthont adott, átölelt. A tanács a lelkésznek lakást adott a Zrínyi u. 150-ben. Csak az nem arat, aki szántani és vetni nem akar. Első szóra előállt az örömhírt vivő asszo-

nyok népes csapata, megkezdődtek istentiszteleteink, bibliaórák felnőttek és gyermekek számára, és a házi istentiszteletek is. Isten megnyitotta kincsesházát, szaporodik a vagyonunk. 1946 őszén presbitériumunk van, 1947-ben telket és lakókkal teli házát vásárolunk. Egyik számon templom épül, másikon a lelkészesalád, először csak szoba-konyhás lakásban. 1947. október: elbúcsúzunk az eddig otthont adó iskolától, az átalakított templomba szöszék, 200 darab szék kerül és okt. 31-én szenteli fel Ravasz László püspök. 1948: Isten megújítja a gyülekezet lelkészét, kezdődik az evangélizáció, nagy az öröm Isten angyalainak színe előtt, mert ifjak, felnőttek térnek meg és Bódis Géza vezetésével megalakul, 1984-ig szolgál az Énekkar. 1958: orgonát rendelünk Vándor Gyulával, telket keresünk és találunk Szentendrén. 1960-tól már rendszeres nyári táboraink vannak, a gyülekezet és a templom tovább épül, szépül. 1969-ben tartjuk meg első 25 évünk hálaadó megemlékezését.

1980: az esperesi jelentés ezt állapítja meg: Rózsatér a VAN-ok gyülekezete. A gyülekezet 40 éves jubileumát velünk ünnepli dr. Tóth Károly püspök. Lelkész nyugdíjazást kér és kap 1984 szeptemberében.

Az új lelkész, Ablonczy Kálmán, a lelkészesalád kilencedik gyermeke. A gyülekezet munkái szaporodnak a Dedó-val és a legifjabb házaspár alkalmával! Kiderül: az épületünk befogadóképessége nem elég. Előttünk a nagy kérdés: bővíteni, felújítani vagy újat építeni? A presbitérium szorongva dönt régi épületeink lebontása és az új építése mellett. 1992-ben megkezdődik a bontás könnyek között és kezdődik az építés. Kész lesz-e az ötven éves jubileumra? Nos, nem február, de szeptemberre kész az épület a felszentelésre. *Ez az ötven év a csodák ötven éve volt!* Soli Deo Gloria!

Ablonczy Dániel

Borkó Juliánna „paraszti prófétanő” karácsonyi éneke

1.

Oh, nagy napja szent örömmek!
Változz napjává hitemnek,
Hogy Jézus hozzám betérjen:
Bennem éljek, Bennem éljen.

2.

Jézust e föld várta-várta
Míg egét Isten kitérta
És Fiát küldötte hozzánk,
Hogy a mennyben csatlakoznánk.

3.

E csudát én, melyet értem,
Tón az Isten, bár nem értem,
Hallom lelken szózatában:
Szeretet van e csudában.

4.

Nagy szeretet, mely lehajlik
A földhöz, mely bánban zaylik,
Hogy azt újra vonja vére
Arán atyja kebelére.

5.

Örvendj Sion, jön királyod
Ujjászúlni e világot:
Tiszta szívvel menj elébe,
Mert atyjának jön nevébe.

6.

Te, ki emberképet öltesz,
Ki mindent ödvél be töltesz,
Hadd imádjon minden elme,
Téged, béke fejedelme.

7.

Egynek bűne által estünk,
Egy közbenjárót kerestünk.
Ó az, Ó az, hála, hála
Nem győz a bűnnek halála.

8.

Hozsánna zeng az egekben,
Angyal ajkak énekében,
Mely álomból életre költ,
Hozsánnatól zengjen a föld!

(A Buzgóság c. kötetből, kiadta a kopácsi női bibliakör. Ma Horvátország.)

GYÜLEKEZETI KÖVETEK HOLLANDIÁBAN

A közelmúltban a sárkeresztesi református egyházközség küldöttsége Hollandiában járt. Koudekerk an de Rijn-ben, az ottani történelmi református egyház presbitériumának meghívására. A csoport tagjai voltak: a sárkeresztesi gyülekezet lelképásztora, aki a tolmács szerepét is vállalta, feleségével, a gyülekezet gondnoka, aki egyben a falu polgármestere, szintén feleségével, valamint a presbitérium három tagja házastársával. Célunk egyrészt az ismerkedés, az egyházközségek testvéri kapcsolatának megalapozása volt, másrészt összekötöttük utunkat egy neves hollandiai történelmi személyiséggel, *Michael de Ruyter* szobrának megkoszorúzásával.

A magyar küldöttségen kívül elkísért bennünket a koudekerki református gyülekezet lelképásztora és a gyülekezet több tagja. Kora reggel indultunk három autóval a mintegy 150 km-es útra. Indulásunk után nem sokkal már érezni lehetett a tenger közelségét, esett az eső, fújt a szél, s így nagyon lassan haladtunk úticélunk felé. De a nehéz útszakaszunk vége lett, s mire Vlissingenbe értünk, az időjárás is enyhült valamelyest. Izgatottan készülünk a kis ünnepségre. Koszorúinkat Magyarországról hoztuk magunkkal: a Dunántúli Református Egyházkerület, a Mezőföldi Református Egyházmegye és a Sárkeresztesi Református Egyház nevében egyet-egyet. Mindegyik koszorún egy-egy Ige volt olvasható. A Dunántúli Református Egyházkerület koszorúján a Példabeszédek 10,7: „Az igaznak emlékezete áldott”; a Mezőföldi Református Egyházmegye koszorúján a Lukács 10,20-ból: „A ti neveitek fel vannak írva a mennyben”; a Sárkeresztesi Református

Egyházközség koszorúján pedig a Máté 5,16-nak egy része: „... lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat”.

A kis ünnepségre vártuk Vlissingen város polgármesterét és Magyarország hollandiai nagykövetségének képviselőjét. Nagy megtiszteltetés volt számunkra, hogy ők is részt vettek a koszorúzáson. Így egy kis közösség kezdeményezése a két ország magasabb rangú képviselőit is emlékeztetése készítette. Miután megérkezett *J. van de Doef*, Vlissingen város polgármestere és *Simon Imre*, a Magyar Köztársaság Nagykövetségének nevében, rövid bemutatkozás és ismerkedés után a szobor közelében gyűltünk össze.

A szobrot körülvevő kerítésre helyeztük koszorúinkat. *Dolf Tillemeyer* és *Göncz Sándor* lelkészek, *J. van de Doef* és *Tropa István* Vlissingen, ill. Sárkeresztes polgármestere, *Nagy Imre* gondnok és *Naszály Imre* presbiterek és külön megtisztelő öröm volt számunkra, hogy a Magyar Nagykövetség is küldött egy nagyon szép koszorút, melyet *Simon Imre*, a Magyar Köztársaság hollandiai nagykövetségének meghívottja és felesége helyeztek el az emlékműnél.

Számunkra különösen, de azt hiszem minden résztvevő számára meghatározó és felemelő volt a koszorúzás. Göncz Sándor tiszteletes úr elmondta, hogy bár nem egészen kerek évfordulóhoz érkeztünk 1994-ben, mégis érdemes megállni egy pillanatra és hálaival emlékezni hitvalló őseinkre.

1994-ben 318 éve annak, hogy az admirális kiszabadította gályarabságra ítélt prédikátorainkat. 340 éve 1654-ben a pápai zsinaton részt vett Adonyi István Sár-

keresztes prédikátora és innentől szinte töretlen a sárkeresztesi gyülekezet története. És 364 éve volt az a nevezetes pápai zsinat, amelyen a presbitériumok felállításiáról döntöttek, valamint megemlékezünk az 1781 októberében – tehát 213 éve – kiadott Türelmi Rendeletéről is. E történelem órán a történelmi hitelesség kedvéért szóba került az 1604. évi 22. törvény-cikk, melynek 390. éve, megemléztünk még az 1564-es nagyenyedi zsinatot, melynek most 430. éve. Visszatérő kérdés volt, hogy ki is volt de Ruyter admirális és mit köszönhetünk neki mi magyarok. Az előbb említett 42 magyar prédikátor szabadulása érdekében sokat tettek a protestáns államok és fejedelmek. Végül de Ruyter admirális határozott felszólítására szabadon engedték a számban ugyan megfogyatkozott, de hitben állhatatos prédikátorainkat. Ők azután hazatérve folytatták hivatásukat, nagyrészt nekik köszönhető, hogy a protestantizmus megmaradhatott Magyarországon.

A vlissingeni polgármester elmondta, hogy de Ruyter admirális a hazaszeretet, a bátorság, a másokért való őszinten munkálkodás jelképe Hollandiában. Személyes tárgyait, házának berendezéseit múzeumokban őrzik Hollandia-szerte. A társaság érdeklődéssel hallgatta, amit mi magyarok tudunk hozzátenni személyével. Magyarországhoz fűződő viszonyával kapcsolatban.

Mindannyian örültünk, hogy részesei lehetünk ennek az eseménynek és együtt emlékezhettünk egy igaz emberre. Szívünkben hazahoztuk ennek az áldott napnak emlékét valamennyien.

Mészárosné Nagy Márta
presbiter

ÚJÉVI KÖNYÖRGÉS

Urunk, Istenünk! Tudod, kik vagyunk: Jó és rossz lelkiismeretű emberek – megelégedettek és elégedetlenek, határozottak és bizonytalanok – meggyőződésből és megszokásból keresztyének – hívők és hitetlenek.

És tudod, honnan jöttünk: rokonok, ismerősök és barátok köréből, vagy a nagy magányból – nyugodt jólétekből vagy sokféle zavarból és esőgyöngyökből – rendezett vagy felszűrt, vagy szétzilálódott családi körülmények közül – a keresztyén gyülekezet szűkebb köréből, vagy a széléről.

Most azonban mindannyian Előtted állunk. Minden különbözőségünk ellenére

abban egyek vagyunk Előtted és egymás között, hogy nincs igazságunk – hogy egyszer mindnyájunknak meg kell halnunk – hogy kegyelmed nélkül mindnyájan elvesztettek vagyunk. De abban is egyek vagyunk, hogy kegyelmedet Fiadban, a mi Urunk Jézus Krisztusban mindnyájunknak megígérted és hozzánk fordítottad.

Hadd dicsérjünk Téged és hadd adjunk hálaid Neked az új év kezdetén azért, hogy Tőled jöhetünk és Hozzád indulhatunk el. Hadd ragyogjon felettünk a betlehemi csillag és világítsa be utunkat. Segíts minket, hogy minden napunkon jövendődd álljon szemünk előtt és azt őrizzük meg szívünkben. Ámen.

Barth Károly

LEVELESLÁDÁNKBÓL

„Tisztelt Szerkesztőség!

Röviden a lapról:

Külsőre esztétikus, kiváló minőségű papíron és nyomda-technikával készült, színvonalas beszámolókkal, érdekes híryannyal, jó érzékkel, hozzáértéssel szerkesztett kiadvány. Minden szempontból megfelel korunk elvárásainak, bármely más magyar szervezet is büszke lehetne egy hasonló kiadványra.

Betekintést nyújt a presbitéri-, presbitériumi munkába, a Presbitéri Szövetség életébe, készítenve olvasóit a rendezvényeken való részvételre. Ehhez kapcsolódik egy kérdés sem:

Nem lehetne-e félévre – esetleg egész évre – előzetesen tájékoztatni az olvasókat a tervezett programokról? A helyszínek, a részvételi költség és a dátumok korábbi ismeretében valószínűleg még többen jelentkeznének és jelennének meg a meghirdetett és közzétett konferenciákon, összejöveteleken, találkozókön.

Az impresszumhoz is kapcsolódik egy-két javaslatom:

Ki lehetne-e egészíteni néhány információval?; esetleg kiemelni a címeket; kibővíteni a kiadványra vonatkozó közérdekű közleményekkel.

Jelenlegi formájában a kiadóról és a szerkesztőségről az ismertetés szűk helyen, kevés információt adva, alig áttekinthetően (viszont szép lúv keretben) jelenik meg.

Kiegészülhetne pl. a szerkesztőség telefonszámával, esetleg telefax-számmal, amelynek birtokában a késésben levő kéziratok, vagy az utolsó pillanatban közzétett hírek is még időben kerülnének a szerkesztő asztalára.

Azonkívül itt kaphatna helyet: hol lehet a lapot megrendelni, hol, milyen bankszámlára lehet az előfizetési díjat átutalni, mennyibe kerül a lap éves előfizetése külföldre. Ha már a külföldnél tartunk: feltétlenül kellene szerepelnie olyasminek is, hogy: „Adományait is köszönettel fogadjuk a fenti bankszámlára a Kárpát-medence református gyülekezeti nevében”. Ebből kitűnne, hogy aki teheti, segítheti azokat, akiknek nem áll módjukban előfizetni a lapra, de azért bizonyára szívesen olvasnák.

Véleményem szerint a PRESBITER joggal számíthat az olvasók érdeklődésére, támogatására.

Üdvözlettel: Winter Silvia
Münster (Németország)

Kedves Winter Silvia!

Köszönjük a többre ösztönző biztatást és elismerést, a hasznos javaslatokat, igyekszünk azokat megvalósítani. Testvéri szívvel: a Szerkesztőbizottság

„Vasárnap, október 16-án kaptam meg a tíz órás istentisztelet után a *Presbiter* c. lap legújabb számát. Én a pasaréti gyülekezet presbitere vagyok 1984 februárja óta... A nevezett számot elolvassa örömmel láttam Papp Vilmos nagytiszteletű úr cikkét a kenesei előnevű Kenessey-család talán legnagyobb alakjáról, Kenessey Istvánról (1676–1750)... Miért írták át következetesen az ősrokonon nevét Kenesseyre?”

Ősapám, Kenessey István 1626 első felében kapott nemességet kálvinista létére a kegyetlen ellenreformátor II. Ferdinándtól. Az oklevél eredeti példányát egy igen távoli rokonom őrzi. Nekem fényképem van az oklevélről, továbbá a latin szöveg és annak fordítása az Országos Levéltár szakértőjének szorgalmas munkájából. Nem tudom, hogy Habsburg-uralkodóink királyi kancelláriái miért használták az *y*-t a nemesi okleveleken. De ha megtörtént, akkor minek változtassunk közel négyszáz év gyakorlatán... Kenessey István ősapám katonai érdemeiért kapta a nemességet”.

Készséggel adunk helyet Kenessey Béla pasaréti Presbiter Testvérünk levélbeni kérésének, hiszen a hiteles írásmódot Ő tudja igazán, lévén késői leszármazottja Kenessey Istvánnak. Két megjegyzés mégis ide kíváncsodik: 1. cikkíróink korrekt tájékozottságát és tájékoztatását eleve feltételezzük, így ebben az esetben is megbíztunk Papp Vilmos

lelkipásztor testvérünk már számtalanszor megtapasztalt hiteles tájékoztatásában. 2. Nyilván Ön előtt is ismert, hogy a nemességnek nem feltétlenül ismertető jégge az *y*, hogy csak Rákóczi, Széchenyi nevét említjük, illetve hol így, hol úgy fordult elő, mint pl. a Báthoriak esetében. De az Ön észrevétele és pontosítását jogosnak tartjuk,

ezért adunk szívesen helyet sorainak Testvéri köszöntéssel:

felelős szerkesztő

FIATALSÁG ÉS PRESBITÉRIUM

1Tim 4,12

Azt az örömteli megbízatást kaptam, hogy beszéljek az ifjúságról a presbitériumban. Mindezt úgy tehetem, hogy én magam fiatal vagyok és presbiter. A fenti igét szeretném előtökbe hozni. Négy gondolatot kívánok elmondani.

I. Történeti háttér

Tudjuk jól, hogy a presbitérium vének tanácsát jelenti. Talán a mi fülünknek a mai időkben jobban tetszik, ha úgy fogalmazok, hogy az idősebb generációból kerülnek ki a tagjai. Joggal vetődik fel a kérdés, van-e köztük helye a fiataloknak, szükséges-e az ottlétük ebben a közösségben?

A timótheusi leveleket és a titusi levelet Pál Kr. u. a 60-as évek közepén írta. Pál ekkor 60 év körüli életkorú, Timótheus pedig 30 év körüli. Timótheus komoly egyházi feladatokat lát el, a kis-ázsiai gyülekezetek felügyelője. A hagyomány szerint Efészus püspöke. Pál Efészusban hagyja, hogy az ott megalakult gyülekezetre legyen gondja.

Meg szeretném említeni egy gondolat erejéig Titust, aki Timótheus korú ifjú, akit Pál a krétai gyülekezet megszervezésével bíz meg. Itt kezdetlegesebb viszonyok voltak, mint Efészusban, hiszen nem csak gyülekezet fenntartása volt a feladata, hanem komoly gyülekezet-építés. Láthatjuk, hogy a Krisztus utáni első időkben az őskeresztény egyház megalakulásánál már ott voltak a fiatalok. Mert Isten gondolata és akarata ez. *Nem a modern egyházi gondolkodás, vagy szemlélet hozta, hogy a fiatalok egyházi feladatokat látnak el, hanem egyházunk gyülekezetei engedelmeskednek Isten akaratának. Istennél nem az életkor számít. Elsősorban a hit és az engedelmeség.*

II. Elhívás

Isten választ ki az egyházi tisztségre és a gyülekezet ezt az isteni döntést felismeri. Legyen áldott Isten, hogy ilyen feladatainkban is kész eligazítani, tanácsolni, gondoskodni rólunk.

Szeretném elmondani az én elhívásomat. Megtérésemtől kezdve mindig

élt bennem, de jó a presbitereknek, de jó lenne presbiternek lenni. Elmondom őszintén azt is, hogy irigyeltem őket. Irigyeltem, mert azok a presbiterek, akiket ismertem, komoly Krisztus-hittel rendelkeztek, tudtak példát adni a keresztyén életéről és egészen közel kerültek a gyülekezeti élethez. Az örömhöz, a gondokhoz. Mindez a legmélyebb titkom volt, nem tudta senki. Csak Isten, Aki amúgy is mindent tud, de én elmondtam Neki. Kilenec évvel a megtérésem után elém állt a lelkészem és közölte, hogy a presbitérium határozatban javasol presbiternek. Talán nem is kell mondanom, milyen boldog voltam. Mégis időt kértem a végső válasza, hogy meg tudjam beszélni Istennel négy szemközti. Ő és Én. Imádkoztam. És Isten megmutatta, hogy kiválasztott. Elém hozta azt a gondolatsort, hogy én ezért semmit sem tettem. Nem jelentkeztem, nem harcoltam, nem mutattam többet és mégis a presbitériumon keresztül hív a szolgálatra. Ezek után igent mondtam.

Igy lettem 31 évesen presbiter.

III. A fiatal presbiter feladatai

1. Viseljen gondot magáról – olvassa az Írást, tanulmányozza. Amit csak tud, tanuljon meg belőle. Beszéljen sokat az Ő elhívójával. Kérjen erőt, mert adja az Isten bőven, még többet, mint amennyit kérünk, vagy gondolunk.

2. Kezdje el hordani a munka terhét – ha nem is egyből mindent, de szépen fokozatosan, ahogy azt a szükség megkívánja. Ne kelljen vámi, míg szólnak, legyen kezdeményező.

3. Igyekezzen, hogy megálljon becsületesen Isten és az emberek előtt. De nehéz feladat! Hiszen a Sátán mindent megtesz, hogy ne így legyen. És ha a fiatal részéről nincs bűnbánat, a testvérek részéről nincs bűnbojászat, akkor bekövetkezik a hitelvesztés, a kiábrándultság, a botránkozás.

4. Legyen alázatos – viselje el, hogy nem minden úgy van, ahogy ő azt elgondolja. Fogadja el az idősebb testvér véleményét, ha szükséges, adjon neki igazat. Lásza be, hogy nagy élettapasztalata van, amit hitben járt meg.

5. Kerülje a fiatalkori kívánságokat – Pál külön figyelmezteti Timótheust: kerülj. Pedig Pálnak a véleménye Timótheusról nagyon jó. Igaz fiának vallja, majd elmondja, hogy képmutatás nélküli hite van. Testvérek, ki mondhatja ezt el magáról? És Pál mégis figyelmeztet. Igen, mi fiatalok sebezhetőek vagyunk. A forrófejűség, az indulatoskodás, a másik nem, a mai kor fiataljai, eszméik, erejük, gondolataik. De megemlíthetném az egyházon belüli, keresztyénnek mondott, valójában nem keresztyén irányzatokat. Mindezek hatással vannak ránk. Ne vállaljunk ezekkel közösséget, keressük és kövessük azokat, akik segítséget hívják Isten nevére.

IV. Idős presbiter feladatai

Olyan gondolatokat szeretnék elmondani a teljességre törekvés nélkül, amelyekkel a fiatal presbitereket tudják segíteni.

1. Tekintse egyenrangú partnernek a fiatal társát, hiszen a fiatal presbiter is ugyanolyan elhívásban részesült, mint az idősebb. Örömmel mondhatom, presbitériumunk jelesre vizsgázott a szememben. Sem irigységet, sem versengést, semmiféle negatívumot nem éreztem.

2. Tanfison. Nagy szüksége volt Timótheusnak és Titusnak, és nagy szüksége van a fiatal presbitereknek is a hitben előtte járó idősebb testvéreinek a tanítására. Pál mert tanítani. E három levélben szinte csak azt teszi. Kérem a testvéreket, merjenek minket tanítani.

3. Imádkozzon – könyörögjön, adjon hálát fiatal testvéreért, bármikor, bárhol. Pál a börtönben, kegyetlen körülmények között, fázva, irtózatosszennyben a halálos ítéletet várva nem magával foglalkozik. Pedig tehetné. Teszi? Nem, ő fiatal társára gondol szüntelenül, éjjel és nappal imádkozik érte.

Ezeket kívánom és kérem a testvérektől, tegyék meg. Nagy szükségünk van rá.

Pásztor Lajos
presbiter, Kispeszt – Rózsa tér

A Magyar Református Presbiteri Szövetség

pályázatot hirdet

olyan pályaművekre, amelyek
egy-egy gyülekezet utóbbi 50–75 évének történetét
dolgozzák fel.

A pályadíjak a következők:

I. díj: 20 000 Ft

II. díj: 10 000 Ft

III. díj: 5 000 Ft

A pályamű olyan munka lehet, mely – nyomtatásban még nem jelent meg – a szerző(k) önálló munkája, – a szerző(k) hozzájárulnak a pályamunka példányának elhelyezéséhez a Ráday Könyvtár állományában.

A pályázók a református gyülekezetek presbiterei és tagjai lehetnek. A pályázat A/4-es nagyságú lapokon, magyar nyelven, gépelve küldendő be a Presbiteri Szövetség címére (Budapest, IX. Ráday u. 28.). Terjedelme nem haladhatja meg a 200 gépelt oldalt. A pályázathoz csatolni kell a szerző(k) nyilatkozatát a fenti három követelmény teljesítéséről. A pályázaton való részvétel a pályázó(k) szerzői jogait nem érinti. A díjnyertes pályamunkák kiadása a szerzőkkel kötendő külön megállapodás alapján történik.

JEGYEZZÜK BE NAPTÁRUNKBA!

1. A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITER SZÖVETSÉG évi közgyűlésére 1995. január 21-én, délelőtt 10 órai kezdettel kerül sor Budapesten, a Ráday Kolégiumban (IX. Ráday utca 28.).

2. A PRESBITEREK BIBLIAISKOLÁJÁNAK rendezvényeire a Szabadság téri gyülekezet helyiségében kerül sor. Dátumok: 1995. január 7. és 28.; február 18.; március 11.; április 1. és 29.; május 13. és 27. Ezekre az alkalmakra elsősorban a két budapesti egyházmegye presbitereit várjuk, de minden érdeklődőt szeretettel fogadunk.

3. KÉRJÜK AZ EGYHÁZMEGYÉK, illetve AZ EGYHÁZMEGYEI PRESBITER SZÖVETSÉGEK ELNÖKSÉGEIT, hogy az 1995. évre tervezett presbitertalálkozók időpontját és lehetőség szerint programját is közöljék Szerkesztőségünkkel, hogy azt lapunkban időben – jó előre – közzétehesük. Jó lenne ezeket

legkésőbb éviközgyűlésünkig, tehát január 21-ig megkapnunk!

4. A DUNAMELLÉKI EGYHÁZKERÜLET PRESBITERI KONFERENCIÁJÁT 1995-ben is a virágvasárnap előtti szombaton tartjuk, a Kálvin téri templomban.

5. JÖVŐ ÉV ELSŐ NEGYEDÉBEN jelenik meg a PRESBITER KISKÖNYVTÁRA sorozat első köteteként PAPP VILMOS: KRISZTUS JÓ VITÉZE című könyv!

6. GYÚJTSE ÖSSZE A PRESBITER SZÁMAIT! Jövő évben díszes borítót szándékozunk megjelentetni, amibe az eddigi három évfolyam és a következőkben megjelenő számok lefűzhetők, összegyűjthetők lesznek. Élünk a lehetőséggel, s már most egészítsük ki az évfolyamokat hiányzó számokkal! Ezek megrendelhetők a Szövetség Irodájában (1092 Budapest, Ráday u. 28.).

KÜLDJÖN EGY FOTÓT!

Örömmel közöljük Kedves Olvasóinkkal, hogy lapunk következő számában már fényképet is közölhetünk, az AMEKO Nyomda jóvoltából. Csak fekete-fehér fotókat tudunk nyomtatásban közzétenni! Kérjük, egy-egy jelesebb presbiteri találkozóról, templomról, szolgálatban példamutató férfi- vagy nőtestvéréről küldjenek fényképet. Ha a szerzők cikkük mellé kis igazolványképet küldenek, ennek közlésére is mód van. Így legalább arcról is jobban ismerjük, felismerjük egymást. Szíves segítségüket köszönjük.

A szerkesztőbizottság

A „Presbiter” című lap a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszakos kiadványa. Megjelenik évente hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: dr. Bodólay Géza, dr. Ritoók Zsigmond, Hegyi-Füstös István, Papp Vilmos, Vándor Gyula, Kövespataki László. Felelős szerkesztő: Békefi Lajos. Felelős kiadó: Nagy Ferenc József. Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Készült az AMEKO Kft. nyomdájában. – 94/023. Felelős vezető: Kovács Gábor. Egy példány ára: 25,- Ft.